

LJETNIKOVAC BUNIĆ-KABOGA – RADOVI NA OBNOVI U ZAVRŠNICI

Povijesno zdanje već za dvije godine u punom sjaju

“Osim novcem i stručnim zalaganjem, dobrom komunikacijom, suradnjom i strpljivošću, moguće je realizirati ovakav projekt u predviđenom vremenu i u okviru predviđenih troškova”

Piše: Sonja Seferović
 Snimio: Željko Tutnjević

Bunić-Kabogin ljetnikovac na Batahovini u dubrovačkoj arhitekturi jedan je od tri najvažnija spomenika tzv. gotičko-renesansnog stila o kojem prve rasprave sežu u kraj 19. stoljeća. Uz Divonu i Sorkočevićev ljetnikovac na Lapadu, i Bunić-Kabogin ljetnikovac nastaje oko 1520. Osim što se na njima simultano rabe i gotički i renesansni oblici, zajednički su im i neki arhitektonski elementi, na njima rade i isti majstori. Dvije osnovne faze gradnje ljetnikovca podudaraju se s razdobljem prije i onim poslije potresa 1667. U prvoj fazi koja je dominantna za oblikovanje arhitekture – za kompoziciju cjeline, prostorni raspored i oblikovanje vanjštine, ljetnikovac je pripadao obitelji Bunić; u drugoj fazi našao se u posjedu obitelji Kaboga koja je provela značajne promjene u unutrašnjosti ugradnjom novog stubišta i oslikom zidova u predvorju, stubištu i u svim prostorijama na katu. Bunići se na ovome mjestu spominju već 1343. kad je Marin Luke Bunić sagradio kulu «u svom vinogradu na ušću

Još o kapelici

Bernard Kaboga, nono obiteljskog potomka Iva Felnera, umro je 1922. pokopan u Grazu. A posmrtni ostaci prarona Kaboga pohranjeni su na Mihajlu. Uređenjem kapelice ljetnikovca njihovi posmrtni ostaci bit će položeni gdje povijesno pripadaju. Sada pod nadgrobnom pločom obitelji Kaboga počivaju posmrtni ostaci feldmaršala Bernarda Kaboga, (umro 1855.), zaslužnog za gradnju grobnice. I još jedna povijesna zanimljivost uz kapelicu. Ime Bernard generacijski je nosilo muško potomstvo, a štovanje Blagdana sv. Bernarda tradicijski je pratila misa u kapelici na koju su dolazili svi mještani Sustjepana.

Ombles na obali mora». Ljetnikovac koji danas zatičemo dao je podignuti Miho Junijev Bunić koji umire 1530.; u ime njegovog, tada još maloljetnog sina Junija naručena je 1538. gradnja kapelice; posjed na Batahovini spominje se i u Junijevoj oporuci iz 1610.; Junijev unuk Augustin po-

Obnovljenoj lođi ljetnikovca vraćena je izvorna ljepota

stavljaju najreprezentativniji tip dubrovačkog ljetnikovca. Iz prve faze izgradnje sačuvani su svi arhitektonski dijelovi i raspored prostorija; jednokatna ladanjska kuća ima renesansne otvore u prizemlju i gotičke na katu što se može naći i na drugim ljetnikovcima, no renesansni trijem u prizemlju te lođa i kapela na katu zaslužuju posebnu pažnju. Naime, lođa na katu ima jednake stupove kao i trijem Sorkočevićevog ljetnikovca na Lapadu izradu kojeg je 1518. ugovorio Petar Petrović, a 1520. dovršio Silvije Antonović. Trijem Bunić-Kaboginog ljetnikovca postavljen je ispred pročelja poput onog na Divoni; no, dok je trijem Divone rastvoren s pet lukova, trijem Bunićevog ljetnikovca imao ih je sedam; osim toga, njegovi su kapiteli jednaki onima koje su za Divonu između 1519. i 1522. izradili Josip i Nikola Andrijić. Dokazuju to originalni kapiteli Divone koji se čuvaju u lapidariju kod Bokara, a zamijenjeni su u 19. stoljeću slabim kopijama što danas stoje na pročelju Divone. Jednako je važan podatak da je za gradnju kapelice Bunićeva ljetnikovca ugovor bio sklopljen 1538. s Petrom Andrijićem i da se u njemu izrijekom tražilo da bude izrađena po uzoru na kapelu u ljetnikovcu Ivana Gundulića u Gružu. Petru Andrijiću može se pripisati i mala zidna fontana u trijemu Bunić-Kabogina ljetnikovca koja, usprkos oštećenjima, pokazuje vrsnoću klesarskog umijeća i deko-

Ljetnikovac na vodi

Ljetnikovac podignut na samoj obali Ombles pripadao je onoj skupini dubrovačkih ljetnikovaca «na vodi» koji predstavljaju osobitost i u širim okvirima. Uz to, postavom kapelice na terasu kata pred-

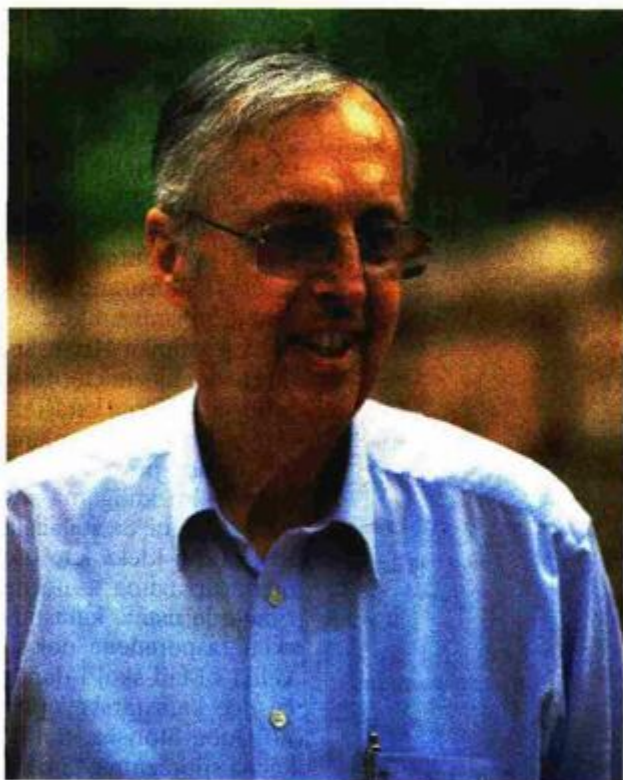
rativni repertoar Andrijićevog radionice.

Delikatna obnova

Prisutnost Andrijića na Bunić-Kaboginom ljetnikovcu svakako pridonosi njegovoj važnosti. Tijekom 18. i 19. stoljeća na ljetnikovcu su izvedeni mnogi radovi, no najvažnija naknadna intervencija odnosi se na stubište. Različite prostorne sekvence stubišta sugeriraju dubinu i karakterističnu baroknu «sceničnost» kakva se rijetko nalazi u dubrovačkim gradskim baroknim palačama. Predvorje je dobilo popločenje od mramora iz Carrare, stube od tamnosivog mramora, a četiri odmorista popločeni su, jednako kao i sve prostorije kata, mramornim svjetlosivim i tamnosivim pločama – fragment je povijesno-stilske analize prof. Nade Grujić, glavnog istraživača, autorice studije i elaborata za obnovu ljetnikovca na čijoj se obnovi intenzivno radi dvije godine, prema projektu Studija Vetma, započete u travnju 2011. - Osim novcem i stručnim zalaganjem, dobrom komunikacijom suradnjom i strpljivošću, moguće je realizirati ovakav projekt u predviđenom vremenu i u okviru predviđenih troškova – zaključio je sa zadovoljstvom Ivo Felner, voditelj zaklade Kaboga Foundation, čija je iznimna donacija od tri milijuna eura omogućila temeljitu obnovu vrijednog ladanjskog objekta. Predviđena donacija pokrit će i restauraciju vrta,

Izuzetan projekt

Biserka Mataković, pomoćnica ravnatelja HRZ-a za ekonomsko financijske poslove, istakla je izuzetnost projekta i cijelog procesa obnove te radova uredno financijski praćenih zahvaljujući tromilijunskoj euro donaciji. Za Hrvatski restauratorski zavod u ovom procesu važno je, među ostalim, povezati kompleks ljetnikovca Bunić-Kaboga i ljetnikovca Stay u kojemu već duže vrijeme djeluje Restauratorska radionica Odjel HRZ-a, tim više što oba ljetnikovca tvore i prirodnu cjelinu. U obnovljenom ljetnikovcu Kaboga bit će smještena radionica za restauraciju papira i zidno slikarstvo. Obnovom se dobiva reprezentativni objekt u kojem će se odvijati i druge aktivnosti uz prezentaciju restauratorsko-konzervatorskih radova, kongrese i savjetovanja za interne potrebe ali i za grad. A dobro specijalistički opremljene radionice bit će još jedan prilog razvoju budućih stručnjaka – naglasila je.

Gospar Ivo Felner, voditelj Kaboga Foundation

Puno dobre volje i odlične suradnje

Od početka radova u jesen 2008. i prvog raščišćavanja da bi bilo moguće uopće pristupiti objektu, arhitektica Borka Milković iz Hrvatskog restauratorskog zavoda sudjeluje kao voditeljica projekta u ulozi koordinatorice svih sudionika projekta. - Sve se odvijalo prema planu uz puno dobre volje i odlične suradnje. Posao se privodi kraju na zajedničko zadovoljstvo – rekla je.

cijelog parka koji je prvobitnim ugovorom bio tek naznačen. Svi elementi zatečenog stanja u objektu poštuju se krajnjom osjetljivošću novom prezentacijom kojom se ističe i povezanost lode s vrtom kao njegovim sastavnim dijelom, po čemu je ljetnikovac također jedinstven.